

KRAJINSKI PARK STRUNJAN

Morsko
zavarovano
območje

Krajinski park Strunjan
Parco naturale Strugnano
Strunjan Landscape Park

Interreg
Mediterranean

MPA
NETWORKS

KRAJINSKI PARK STRUNJAN

se razgrinja na 428,6 ha in zajema večji del Strunjanskega polotoka, skupaj z 200-metrskim pasom morja in notranjim delom Strunjanskega zaliva. Vključuje najdaljši odsek naravne obale v Tržaškem zalivu, nad katerim se dviga geološko še vedno aktiven flišni klif. Park je bil ustanovljen leta 1990 s ciljem varovanja in ohranjanja naravnih dobrin ter krajinske in biotske pestrosti. Je del evropske naravovarstvene mreže Natura 2000, leta 2019 pa je bil uvrščen tudi na seznam SPAMI* – med posebej zavarovana območja, pomembna za Sredozemlje.

*SPAMI = Specially Protected Areas of Mediterranean Importance

www.parkstrunjan.si

KAJ JE MORSKO ZAVAROVANO OBMOČJE (MZO)

To je omejen geografski prostor na morju, pravno priznan in upravljan ter dolgoročno namenjen varstvu narave. Za upravljanje območja je treba določiti upravljavca in sprejeti načrt upravljanja, s katerim se določijo varstveni cilji in ukrepi ter program izvajanja. Varstveni cilji ne izključujejo drugih ciljev, zlasti ne trajnostnega razvoja družbeno-ekonomskih dejavnosti, vendar pa ti ne smejo ovirati uresničevanja ciljev varstva narave.

MPA NETWORKS

Čvrsta mreža ljudi za učinkovita
morska zavarovana območja v Sredozemlju

MPA_NETWORKS

10

partnerjev

21 pridruženih
partnerjev

7

držav

9 MZO

32

mesecev

od nov. 2019
do jun. 2022

O PROJEKTU

Učinkovito upravljana ter z ustreznim znanjem, človeškimi in finančnimi viri podprta MZO* so med najuspešnejšimi orodji za ohranjanje morske biotske raznovrstnosti.

CILJ PROJEKTA MPA NETWORKS je okrepiti mreže upravljavcev sredozemskih MZO na vseh ravneh, da bi primerno opolnomočena MZO lahko dosegala rezultate, ki bodo koristili naravi in hkrati ohranjali vire našega preživetja.

Projekt MPA NETWORKS si prizadeva s trajnostnimi rešitvami odgovoriti na izzive upravljanja MZO, zlasti tiste, povezane z malim priobalnim ribolovom, varstvom mobilnih morskih vrst in razvijanjem uspešnih finančnih mehanizmov.

*MZO = morsko zavarovano območje

Projekt sofinancira Evropski sklad za regionalni razvoj.

mpa-networks.interreg-med.eu

DEJAVNOSTI PROJEKTA

- 1 PARTNERSTVA MED MZO
- 2 PILOTNE DEJAVNOSTI MZO
- 3 DELOVNE SKUPINE
- 4 USPOSABLJANJA ZA ZAPOSLENE V MZO
- 5 UPRAVLJAVSKA ORODJA
- 6 PODPIRANJE IN POVEZOVANJE MREŽ
- 7 DELAVNICA ZA IZMENJAVO IZKUŠENJ
- 8 FORUM SREDOZEMSKIH MZO
- 9 PODPORNE POLITIKE

**PRENOS DOBRIH PRAKS V NOVE PROJEKTE
NA VEČ PODROČJIH:**

Učinkovito upravljanje

Varstvo mobilnih vrst

Trajnostno financiranje

Malo priobalno ribištvo

MREŽA MORSKIH ZAVAROVANIH OBMOČIJ V SREDOZEMLJU

**Mednarodni cilj
30 % Sredozemlja
MZO do leta 2030**
(v EU pa hkrati
10 % MZO s strogim
varstvenim
režimom)

MZO
8,33 %
Sredozemlja

1087 MZO
209.303 km²

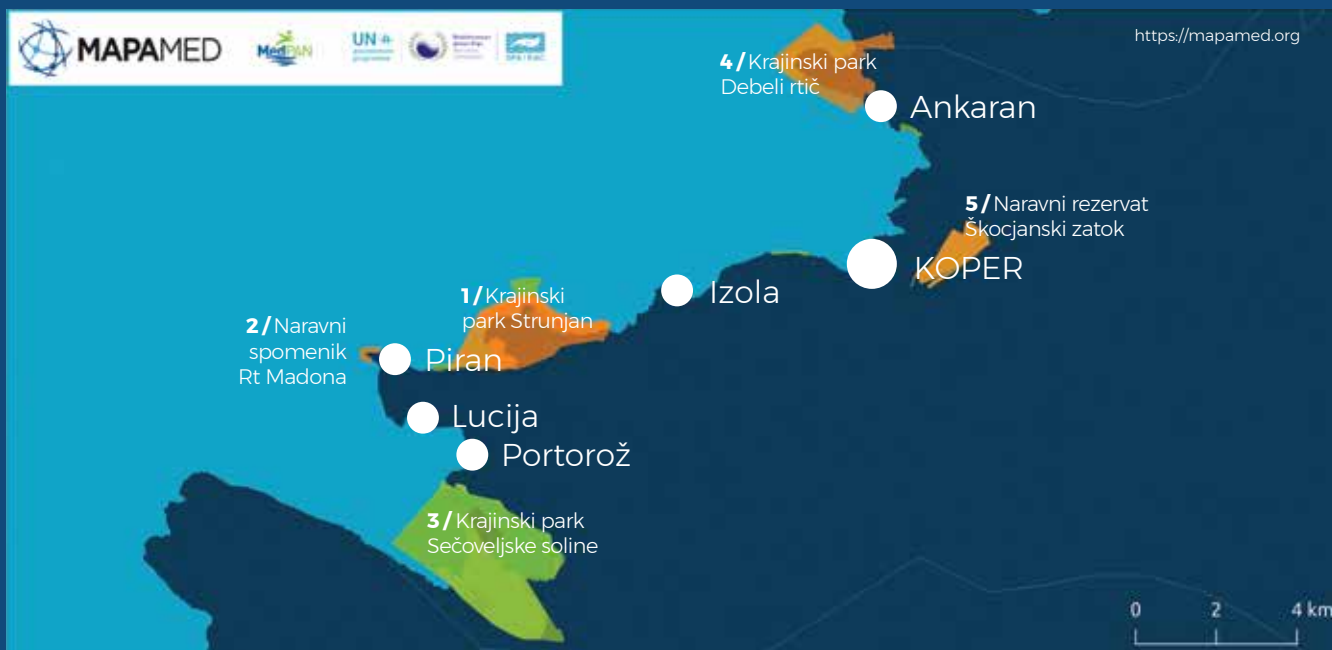
MZO
s strogim
varstvenim
režimom
0,04 %

MZO
z državnim
statusom
3,18 %

- MZO z državnim statusom (257)
- Morska območja Natura 2000 (829)
- Pelagos – varstveno območje za morske sesalce (1)
- Globalna upravna območja (GADM; različica 3.6)

SLOVENSKA MORSKA IN OBMORSKA ZAVAROVANA OBMOČJA

Dobro upravljana morska zavarovana območja so med najučinkovitejšimi orodji za ohranjanje morskih ekosistemov. Trenutni režim varovanja morskega ekosistema z zavarovanimi območji in drugimi ukrepi je pomanjkljiv, saj ne zajema vseh ključnih elementov morske biotske pestrosti.

- MZO z državnim statusom (6)
- Morska območja Natura 2000 (13)
- Globalna upravna območja (GADM; različica 3.6)

1

KRAJINSKI PARK STRUNJAN

Krajinski park Strunjan
Parco naturale Strugnano
Landscape Park Strunjan

Flišna obalna pokrajina Strunjanskega polotoka je preplet lepot narave in dela človeških rok. Park, ki ga na severni strani krasi 80 metrov visok flišni klif z naravnim morskim obrežjem, se preko prisojnih obdelanih pobočij spušča proti jugu vse do doline potoka Roja, morske lagune in solin.

2

NARAVNI SPOMENIK RT MADONA

Spomenik Rt Madona obsega morje in morsko dno ob piranskem rtu, tik ob starem piranskem mestnem jedru. Najizrazitejši slovenski rt je geomorfološka posebnost, njegovo vrednost dopolnjuje v celoti ohranjeno naravno morsko dno z bogatim podvodnim svetom. Nedaleč stran se dno spusti najgloblje na slovenski obali (38 m), v točki, imenovani tudi Podvodni Triglav.

3

KRAJINSKI PARK SEČOVELJSKE SOLINE

Krajinski park Sečoveljske soline
Parco Naturale delle Saline di Sicciole

V severnem delu parka, na Leri, se še vedno prideluje sol, južni del, imenovan Fontanigge, ki je od Lere ločen s strugo kanala Grande, pa je namenjen varstvu narave ter kulturni dediščini starih Piranskih solin, ki jo ohranja, varuje in prikazuje Muzej solinarstva. Submediteransko podnebje, visoka slanost vode v plitvih bazenih in način pridelave soli soustvarjajo posebne ekološke razmere, ki ohranjajo pestrost rastlinskih in živalskih vrst ter njihovih življenjskih okolij.

4

KRAJINSKI PARK DEBELI RTIČ

Krajinski park
Debeli rtič
Parco naturale
Punta Grossa

Park počiva na skrajnem koncu Ankaranskega polotoka, med valovi in vetrovi Tržaškega zaliva. Osrčje parka je istoimenski rt s flišnim klifom, naravnim morskim obrežjem ob njegovem vznožju in skladi podvodnega grebena v morju.

5

NARAVNI REZERVAT ŠKOCJANSKI ZATOK

naravni rezervat
ŠKOCJANSKI
ZATOK

Naravni rezervat Škocjanski zatok, zadnji pričevalec otoške preteklosti mesta Koper in največje slovensko polslano mokrišče, leži na mestu nekdanjega izliva rek Rižane in Badaševce v morje. Zaradi lege v neposredni bližini morja, mediteranskega podnebja in submediteranske vegetacije je posebnost med slovenskimi ekosistemi, edinstveni pa sta tudi ureditev in razsežnost rezervata.

KAKO VARUJEMO NARAVO V KRAJINSKEM PARKU STRUNJAN

Ohranjamo naravne dele morskega obrežja ...

Najznačilnejši del parka je do 80 metrov visok Strunjski klif, ki je skupaj s svojim poraščenim gozdnim robom in 200-metrskim pasom morja najdaljši odsek ohranjene obale na celotni 130-kilometrski obali Tržaškega zaliva.

Flišni klif in abrazijska terasa

Morski del parka je biotsko najbolj raznolik del slovenskega morja, saj je bilo v njem zabeleženih 83 vrst morskih rib, kar predstavlja 45 % vseh ugotovljenih vrst v slovenskem morju.

Črniki (*Chromis chromis*)

Kakovost našega morja potrjujejo morski travniki, ki veljajo za pokazatelje njegove čistosti. Kolenčasta cimodoceja (*Cymodocea nodosa*) zarašča plitvo in peščeno dno ter tvori eno izmed najpomembnejših morskih okolij v parku.

Morski travnik kolenčaste cimodoceje z velikimi leščurji (*Pinna nobilis*)

... in morske lagune ter solin z ogroženimi rastlinskimi in živalskimi vrstami.

V Strunjanskih solinah se piranska sol po tradicionalnem postopku pridobiva že več kot 700 let. Za mesto Piran, ki je trgovalo z njo, pravijo, da je »zraslo« na soli. Slano mokrišče je tudi dom redkih in ogroženih rastlin in živali, ki so prilagojene na življenje v tem zahtevnem slanem okolju.

Nasipi, kanali in plitvi bazeni na solinah

Stjuža je edina slovenska morska laguna, ki je pred več kot 400 leti nastala z izgradnjo nasipa in dolgo služila za ribogojnico. Danes je zaradi bogate vegetacije, pestre lagunske ribje favne in obilice pridenih nevretenčarjev pomembno območje za ptice med selitvijo.

Mala bela čaplja (*Egretta garzetta*)

Med slanoljubno vegetacijo s svojimi mesnatimi listi in debelimi stebli izstopajo grmičasta členjača, osočnik in primorski slanorad. Gre za halofite ali slanuše, rastline, prilagojene na tla z visoko vsebnostjo mineralov. Večina jih je uvrščena na Rdeči seznam ogroženih vrst, saj uspevajo le v ozkem priobalnem pasu.

Grmičasta členjača (*Sarcocornia fruticosa*)

S tradicionalnimi dejavnostmi ohranjamo mozaično krajino.

Kulturna krajina Krajinskega parka Strunjan

Malo priobalno ribištvo

Ročna pridelava piranske soli

Nasadi na kulturnih terasah, podprtih s suhozidi

**Za doživet obisk narave
izobražujemo obiskovalce
in urejamo parkovno
infrastrukturo.**

Pogled na Zaliv Sv. Križa s pešpoti

Center za obiskovalce v solinarski hiši

Krožna učna pot »Strunjan v podobah morja«

Vodeni ogledi, naravoslovni dnevi in delavnice

VREDNOTE IN KORISTI
UČINKOVITO UPRAVLJANIH
MZO

VARSTVO RIBOLOVNIH VIROV

Mali priobalni ribolov se izvaja s plovili dolžine do 12 m in pasivnim ribolovnim orodjem. V Kra-jinskem parku Strunjan se izvaja štiri mesece na leto s stoječimi zabodnimi mrežami in trislojnimi mrežami. Največji delež ulova po teži predstavljajo orade (*Sparus aurata*), ciplji (*Mugil spp.*), brancini (*Dicentrarchus labrax*), sipe (*Sepia officinalis*) in morski listi (*Solea solea*).

Del morskega parka je strogo varovano, t. i. »no take« območje, v katerem je prepovedano izkoriščanje vseh virov, v preostalem delu pa ribolov podrobno ureja varstveni režim. Upravljaivec parka in gospo-darski ribiči sodelujejo pri upravljanju z območjem za skupni cilj – obnavljati ribje staleže in ohranjati zdravo okolje za ribe v različnih življenjskih fazah.

VARSTVO MOBILNIH VRST

Morska zavarovana območja so pomembna za dol-goročno varstvo mobilnih vrst morskih ptic, želv in sesalcev. Zavarovana vrsta morske ptice, ki jo redno opažamo na območju parka, je sredozemski vranjek (*Gulosus aristotelis desmarestii*). Njeni predstavniki se pri nas množično zbirajo v poletnih in jesenskih mesecih, kjer se v plitvih vodah Tržaškega zaliva prehranjujejo z manjšimi ribami. V morskih vodah parka najdejo obilo hrane tudi kričave čigre (*Tha-lasseus sandvicensis*), medtem ko se v mirnejših zimskih mesecih ob obali zadržujejo manjše jate malih belih čapelj (*Egretta garzetta*).

Občasno lahko vidimo tudi morsko želvo glavato kareto (*Caretta caretta*), pogostejša pa so sreča-nja z velikimi pliskavkami (*Tursiops truncatus*). Ti delfini so edina vrsta morskih sesalcev, ki je v Tržaš-kem zalivu stalno prisotna, njihova populacija šteje okrog 150 osebkov. Opažanja kažejo na to, da utegne biti območje parka zanje pomembno zlasti kot prehranjevalni habitat.

Dnevni ulov strunjanskega ribiča

Veliki pliskavki

Sredozemski vranjek

VARSTVO KORALNEGA GREBENA

Sredozemska kamena korala (*Cladocora caespitosa*) je edina vrsta korale v Sredozemskem morju, ki tvori koralne grebene. Kot eden izmed osrednjih biogradnikov ustvarja življenjski prostor za številne druge organizme. Koralni grebeni so v Sredozemlju zelo redki. V slovenskem morju sta zrasla dva, eden od njiju v neposredni bližini parka, pred rtom Ronek.

Človek ogroža koralne grebene predvsem s sidranjem, kočarjenjem, zasipavanjem in onesnaževanjem, kamene korale pa so občutljive tudi na klimatske spremembe. Zelo visoke temperature morja, ki se ohranjajo globoko v jesen, povzročajo bledenje, lahko celo odmrtnje koral. Za dolgoročno zaščito koralnega grebena bi bilo nujno razširiti morske meje parka in na območju grebena opredeliti ustrezen varstveni režim.

Zdrava in zbledela sredozemska kamena korala

Projekt sofinancira Evropski sklad za regionalni razvoj.

Partnerji v projektu:

Priprava vsebin: Samanta Makovac, Sara Cernich

Fotografije: B. Bratož, T. Basle, T. Genov, J. Ivančič, M. Lenarčič, T. Makovec, D. Trkov

Recenzija: mag. Robert Turk

Lektoriranje: Petra Berlot Kužner

Gradivo za ilustracijo na str. 22-23: Freepik, Vecteezy

Oblikovanje: Barbara Kogoj

Produkcija: GEArt d.o.o., 2022

Naklada: 2000 izvodov

www.parkstrunjan.si

mpa-networks.interreg-med.eu

